69- KITABU'N-NAFAKAAT
Ve Aile Halki Üzerine Yapilan Nafakanin Fazileti
1- Ehl Ve Iyâl Üzerine Harcama Yapmanin Vucûbu Babi
2- Insanin, Ailesinin Bir Senelik Yiyecegi Olan Nafakayi Ayirip Habsetmesi Ve Iyâlin Nafakalarinin Nasil Olacagi Babi
3- Bâb Ve Yüce Allah Söyle Buyurdu:
4- Kocasi Baska Yerde Oldugu Zaman Kadinin Ve Çocugunun Nafakasi Babi
5- Kadinin, Kocasinin Evinde Is Yapmasi Babi
6- Kadinin Hizmetçisi Babi
7- Erkegin Bizzat Ailesi Içinde Hizmet Etmesi Babi
8- Bâb: Erkek Ailesi Üzerine Harcama Yapmadigi Zaman, Kadini Için Onun Bilgisi Olmadan Örfe Göre Kendisine Ve Çocuguna Yetecek Mikdâri Alma Hakki Vardir
9- Kadinin, Kocasinin Elindeki Mallari Ve Nafakasi Hususlarinda Kocasini Korumasi Babi
10- Kocanin Kadini Ma'rûf Tarzda Giydirmesi Babi
11- Kadinin Çocugu Hususunda Kocasina Yardim Etmesi Babi
12- Bâb: Fakîr Kimsenin Kendi Aile Ferdlerini Nafakalandirmasi Babi
13- Bâb:
14- Peygamber(S)'In: 'Bir borç yükü yâhud âciz evlâd ve lyâl birakan kisinin isi bana âiddir" Sözü Babi
15- Cariyelerden Ve Digerlerinden Olan Süt Emzirici Kadinlar Babi

69- KITABU'N-NAFAKAAT
(Nafakalar Kitabi)

Ve Aile Halki Üzerine Yapilan Nafakanin Fazileti [1]

Ve Yüce Allah'in su kavli:
"... Yine sana hangi seyi nafaka vereceklerini sorarlar. De ki: Ihtiyâcinizdan artani (verin). Allah size böylece
âyetlerini açiklar. Olur ki, dünyâ hususunda da, âhiret isinde de iyice düsünürsünüz..." (el-Bakara: 219-220) [2].

1-.....Bize Su'be ibnu'l-Haccâc tahdîs etti ki, Adiyy ibn Sabit söyle demistir: Ben Abdullah ibn Yezîd el-Ensârî'den isittim; o da Ebû Mes'ûd el-Ensârî'den. (Abdullah ibn Yezîd dedi ki:) Ben Ebû Mes'ûd'a:
— Sen bunu Peygamber(S)'den mi rivayet ediyorsun (yâhud: Kendi içtihadinla mi söylüyorsun)? diye sordum.
Ebû Mes'ûd (R):
— Ben bunu ancak Peygamber'den rivayet ediyorum ki, O: "Her-hangibir müslümân kendi ev halkina -Allah'in rizâsini kasdederek-infâk ederse, bu infâk o müslümân için bir sadaka olmustur"

buyurdu. [3].

2-.....Bana Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Allah: Yâ Âdem oglu, sen infâk et, ben de sana infâk edeyim! buyurdu" demistir [4].

3-.....Ebû Hureyre (R) söyle demistir: Peygamber (S): "Dul kadinlarin ve fakirlerin nafakalarim kazanmaya kosan müslümân kimse, Allah yolunda harb eden mücâhid gibidir, yâhud gece namâzli, gündüz oruçlu âbid kimse -gibidir" buyurdu [5].

4-.....Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) söyle demistir: Ben (Veda Hacci sirasinda) Mekke'de hasta iken, Peygamber (S) beni iyâde ve ziyaret ederdi. Ben kendisine:
— Benim malim vardir; malimin hepsini vasiyet edeyim mi? diye sordum.
Peygamber:
— "Hayir (vasiyet etme)/" buyurdu. Ben:
— Yarisini? dedim. Peygamber:
— "Hayir!" buyurdu. Ben:
— Üçte bir? dedim.
Peygamber:
— "Üçte bir; üçte bir de çoktur. Senin vârislerini zengin birakman, onlari muhtâc ve insanlarin ellerindekini istemek için insanlara ellerini açar hâlde birakmandan daha hayirlidir. Sen her ne in/âk edersen, o senin için bir sadakadir. Hattâ (yemek yerken) kadininin agzina yükseltecegin bir lokmaya varincaya kadar sevâb alirsin. Ümîd ederim ki, Allah seni yükseltir. Senin yüzünden birtakim insanlar faydalanir ve digeri de zarar görür" buyurdu [6].

1- Ehl Ve Iyâl Üzerine Harcama Yapmanin Vucûbu Babi

5-.....Ebû Salih tahdîs edip söyle dedi: Bana Ebû Hureyre(R) tahdîs edip söyle dedi: Peygamber (S) söyle buyurdu -."Sadakanin en faziletlisi, sadakanin sahibini zengin birakan (ve fakirlige düsürmeyen) sadakadir. Çünkü yüksek el, alçak elden hayirlidir. (Ey mü'min!) Sen nafaka vermeye, nafakasi üzerine vâcib olan aile ferdlerinle basla (sonra baskalarina ver). (Aile ferdlerinin nafakalarim vermezsen) kadin: Ya beni doyur, ya da beni bosa! der. Hizmetçi de: Beni besle, beni çalistir! der. Çocuk da: Beni doyur, beni kime birakirsin? der."'
Bu hadîsi rivayet ederken Ebû Hureyre'nin yaninda bulunanlar:
— Yâ Ebâ Hureyre! Sen bu hadîsi bu sekilde Rasûlullah'tan isittin mi? dediler.
Ebû Hureyre de (bu soruya sinirlendi de):
— Hayir, bu hadîs Ebû Hureyre'nin kîsesindendir! diye (suâli inkâr ve ta'rîz ile) karsilamistir [7].

6-..... el-Leys tahdîs edip söyle dedi: Bana Abdurrahmân ibnu Hâlid ibni Musâfir, Ibn Sihâb'dan; o da Ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Sadakanin hayirlisi, zenginligin sirtina dayanmakta olan sadakadir. (Ey mü'min!) Sen sadaka vermeye, nafakasi üzerine vâcib olanlarla basla" buyurmustur [8].

2- Insanin, Ailesinin Bir Senelik Yiyecegi Olan Nafakayi Ayirip Habsetmesi Ve Iyâlin Nafakalarinin Nasil Olacagi Babi

7-..... Bize Vekî' haber verdi ki, Ibn Uyeyne söyle demistir:
Ma'mer ibn Râsid bana söyle dedi: Sufyân es-Sevrî bana:
— Sen ailesi için onlarin bir senelik azigini, yâhud senenin bir kisminda yiyecekleri azigi toplayan kimse hakkinda birsey isittin mi? diye sordu.
Ma'mer:
— Bana bu hususta birsey gelmedi, dedi.
Sonra bir hadîs zikretti ki, o hadîsi bize Ibn Sihâb ez-Zuhrî, Mâlik ibn Evs'den; o da Umer(R)'den olmak üzere söyle tahdîs etmisti:
— Peygamber (S) -kendine mahsûs olan- Benu'n-Nadîr hurma mahsûlünü satardi ve ailesi için, onlarin bir senelik azigini habsederdi [9].

8-.....îbn Sihâb söyle demistir: Bana Mâlik ibnu Evs ibn Hadesân haber verdi. (ez-Zuhrî dedi ki:) Cubeyr ibn Mut'un*in oglu Mu-hammed bana onun hadîsinden bir kismini zikretmisti. Ben gittim, nihayet Mâlik ibn Evs'in yanma girdim ve ona bu hadîsten sordum. Bunun üzerine Mâlik ibn Evs de bana söyle dedi: (Bana Umer ibnu'l-Hattâb'in elçisi geldi, seni Mü'minlerin Emîri çagiriyor, dedi; onunla beraber) gittim, nihayet Umer'in huzuruna girdim. (Biz onun yaninda otururken) Umer'in kapicisi Yerfa' geldi de:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Usmân, Abdurrahmân ibn Avf, Zu-beyr, Sa'd ibn Ebî Vakkaas geldiler, senden izin isterler, dedi.
— Evet, deyip onlarin içeriye girmelerine izin verdi.
Râvî dedi ki: Onlar içeri girdiler, selâm verip oturdular. Biraz eylendikten sonra Yerfa' yine geldi ve Umer'e:
— Abbâs ile Alî hakkinda da iznin var mi? dedi. Umer:
— Evet, deyip onlara da izin verdi.
Bunlar da girdiler, selâm verip oturdular. Abbâs:
— Ey Mü'minlerin Emîri, benimle su Alî arasinda hükmet, dedi.
(Allah'in, Rasûlü'ne fey' olarak tahsîs ettigi Nadîr ogullan hurmaligindan dolayi Abbâs ile Alî arasinda ihtilâf vardi, birbirine sert sözler söylemislerdi.)
Huzurda bulunan topluluk Usmân ile arkadaslari:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Bunlarin aralarinda hüküm ver de, birini digerinden rahat ettir (yânî gönüllerini huzur ve sükûna erdir), dediler.
Bunun üzerine Umer:
— Yavas olunuz, acele etmeyiniz! Gök ve yer emriyle, iradesiyle duran Allah hakki için size

sorarim: Rasûlullah (S) kendisini de kasdederek: "Biz (peygamberler toplulugu) vâris olunmayiz. Bizim biraktigimiz her mal sadakadir" buyurdugunu biliyor musunuz? dedi.
Usmân ile arkadaslari:
— Evet, Rasûlullah böyle buyurdu, diye tasdik ettiler. Bunun üzerine Umer Alî ile Abbâs'a döndü de:
— Allah hakki için size de sorarim: Rasûlullah'm böyle buyurdugunu sizler de biliyor musunuz? dedi.
Alî ile Abbâs:
— Evet böyle buyurmustur, diye tasdik ettiler. Bunun üzerine Umer:
— Simdi ben size bu malin hukukî vaziyetini bildireyim: Sübhe-siz Allah Taâlâ bu fey'de tasarrufu Rasûlü'ne tahsîs buyurdu, ondan baska kimseye bu hakki vermedi. Allah, Kur'ân'da: "Allah'in onlar(m mallarin)c?an Rasûlü 'ne verdigi fey 'e gelince; siz bunun üzerine ne ata, ne deveye binip kosmadiniz. Fakat Allah rasûllerini dileyecegi kimselere musallat eder. Allah herseye kaadirdir" (ei-Ha$r:6) buyurmustur. Binâenaleyh bu malda tasarruf hakki sâdece Rasûlullah'a hâss olmustur. Vallahi bu mala sizden baska kimse (ortak olup) toplamadi ve sizin zarariniza kimse tasarrufu kendisine seçip almadi.Muhakkak bu fey' mallarinin gelirini sizlere vermis ve aranizda taksîm edip yaymistir. Nihayet fey'den o malin asli mahfuz kaldi. Rasûlullah bu maldan ailesinin bir senelik nafakasini ayirip verir, onlari infâk ederdi. Sonra bundan arta kalani alirdi ve onu Allah'in malinin konulacagi yere kordu (yânî müslümânlarm umûmî islerine sarfederdi). Rasûlullah hayâtinda bu mali böyle kullandi. Simdi size Allah adiyle sürüyorum: Bunun böyle oldugunu biliyor musunuz? dedi.
Hazir bulunanlar:
— Evet, diye tasdik ettiler. Umer, Alî ile Abbâs'a hitaben de:
— Size de Allah adiyle soruyorum: Sizler de bunu böyle biliyor musunuz? dedi.
Alî ile Abbâs da:
— Evet, diye tasdik ettiler. Umer devamla söyle dedi:
— Sonra Allah Taâlâ, Peygamberi'ni vefat ettirdi. Ebû Bekr: "Ben Allah Rasûlü'nün velîsiyim" deyip bu mallara el koydu ve onlari Rasûlullah'm kullandigi gibi kullandi.
(Ravî dedi ki:) Umer »Alî ile Abbâs'a dönerek:
— Sizler (o zaman hazirdiniz; Ebû Bekr'in böyle muamele ettigini hatirlarsiniz.) Simdi ise Ebû Bekr'in söyle söyle yaptigini (sizleri Peygamber'in mirasindan men' ettigini) iddia ediyorsunuz. Allah bilir ki, Ebû Bekr bu hareketinde dogru idi, lûtufkârdi, akil ve zekâ sahibi idi, hakka uymustu. Sonra Allah Ebû Bekr'i vefat ettirdi. Ben de; "Rasûlullah'm ve Ebû Bekr'in velîsiyim ve vekiliyim" dedim ve emirligimin ilk iki yilinda bu mala el koydum. Ve onu Rasûlullah ile Ebû Bekr'in kullandigi gibi kullanip idare ediyordum. Sonra ikiniz beraberce bana geldiniz, sözleriniz bir, isiniz derli toplu idi (yânî ara-
rizda niza' yoktu. Sizinle görüstüm. Sonra ayri ayri geldiniz. Yâ Abbâs!) Sen bana geldin, benden kardesinin oglundan isabet edecek hisseni istiyordun. (Alî'yi kasdederek:) Bu da gelip benden esinin babasindan düsen mîrâs payini istiyordu. Bunun üzerine ben sizlere: (Rasûlullah "Bizpeygamberler vâris olunmayiz; bizim biraktigimiz mal sadakadir" buyurdugu cevâbini verdim. Müteakiben bu mali size vermeyi ve sizin elinizle idare etmeyi düsündüm ve:)
— Isterseniz bu hurmaliklari size vereyim. Allah'in ahdi ve andi boynunuzda olmak üzere siz, bu

mali Rasûlullah'in, Ebû Bekr'in ve Halîfe yapildigim zamandan beri benim bu mallardaki amelimiz gibi amel edip idare edersiniz. Sayet bu sartla kabul etmezseniz, artik bu mallar hususunda bana birsey söylemeyiniz, dedim.
Bu teklifim üzerine siz de:
— Bu sartla o mallan bize ver! dediniz.
Ben de bu sartla o mallari ikinize teslim ettim.
(Râvî dedi ki: Sonra Umer, oradaki topluluga hitaben:)
— Sizlere Allah hakki için soruyorum: Ben o mallari bu ikisine bu sartla teslim ettim mi? dedi.
Topluluk:
— Evet (bu sartla teslim ettin), diye tasdîk ettiler.
Râvî dedi ki: Bunun üzerine Umer, Alî ile Abbâs'a döndü ve onlara da:
— Allah hakki için size de soruyorum: Ben bu mallari size bu sartla teslim ettim mi? dedi.
Ikisi de:
— Evet, diye tasdîk ettiler. Umer:
— (Aranizda çikan ihtilâf üzerine) simdi benden bunun hâricinde bir hüküm vermemi mi istiyorsunuz? Gök, yer izniyle, iradesiyle duran Allah'a yemin ederim ki, ben kiyamet kopuncaya kadar bunun hâricinde bir hüküm vermem. Eger siz mallari bu sartla idareden âciz olduysaniz, onlari bana geri veriniz. Ben onlari sizin hesabiniza yeterlilikle idare ederim! dedi [10].

3- Bâb Ve Yüce Allah Söyle Buyurdu:

'Anneler çocuklarini iki bütün yil emzirirler. Bu hüküm emmeyi tamâm yaptirmak isteyenler içindir. Onlarin (annelerin) ma'rûf veçhile yiyecegi, giyecegi, çocuk kendisinin olan babaya âiddir. Kimse takatinden ziyadesiyle mükellef tutulmaz. Ne bir anne çocugu yüzünden, ne de çocuk kendisinin olan (bir baba) çocugu sebebiyle zarara sokulmasin. Mirasçiya düsenvazife de bunun gibidir. Eger ana-baba aralarinda rizâ ve müsavere ile (ittifakla çocugu iki sene dolmadan) memeden kesmeyi arzu ederlerse, ikisinin üzerine de vebal yoktur. Çocuklarinizi (baskalarina) emzirtmek isterseniz mesru' surette verdiginiz (emzirme ücretini) teslim etmek sortiyle yine üzerinize vebal yoktur. Allah'tan korkun ve bilin ki, sübhesiz Allah, ne yaparsaniz hakkiyle görücüdür" (el-Bakara: 233).
Yine Yüce Allah söyle buyurdu: "... Anasi onu zahmetle tasidi, zahmetle de dogurdu. Onun bu tasinmasi ile sütten kesilmesi müddeti otuz aydir... '* (el-Ahkaaf: 15).
Ve yine söyle buyurdu:
"(Bosanan) o ka'dinlari, gücünüzün yettigi kadar, ikaamet ettiginiz yerin bir kisminda oturtun. (Evleri) baslarina dar etmek için kendilerine zarar yapmayin.
Eger onlar yüklü iseler yüklerini koyuncaya kadar nafakalarini verin. Eger çocuklarinizi sizin fâidenize emzirirlerse onlara ücretlerini verin. Aranizda (bu hususta) güzelce müsavere edin. Eger güçlüge ugrarsaniz, o hâlde çocugu, babanin hesabina bir baskasi emzirecektir. Genisligi olan nafakayi genisligine göre versin. Rizki kendisine daraltilmis bulunan fakir de nafakayi Allah'in ona verdiginden versin. Allah hiçbir nefse, ona verdiginden baskasini yüklemez* Allah güçlügün arkasindan kolaylik ihsan eder" (et-Talâk: 6-7) [11].

Yunus ibn Yezîd el-Eylî, ez-Zuhrî*den söyle söylemistir: Allah, ananin çocugu sebebiyle zarara ugratilmasim nehyetti. Bu "Kimse takatinden fazlasiyle mükellef tutulmaz. Ne bir anne çocugu yüzünden, ne de çocuk
kendisinin olan bir baba çocugu yüzünden zarara sokulmasin... " (d-Bakam: 233) kavlidir. Babanin zarara sokulmasi, çocugun anasinin: Ben bu çocugu emzirici degilim, demesidir. Hâlbuki anasi, çocugun gidasi bakimindan çocuk için daha faydali, çocuga daha sefkatli ve çocuguna baska kadinlardan daha yumusaktir. Böyle olunca, babasinin kendinden, Allah'in kendi üzerine vazife kildigi mikdâri kadina vermesinin ardindan, kadinin çocugu emzirmekten çekinme hakki yoktur. Çocuk kendisinin olan baba da çocugu sebebiyle zarara sokulmaz. Babasi zarar vermek için baska kadina emzirtip de anasini çocugu emzirmekten men' etmek suretiyle anasina da zarar veremez. Eger ana-baba kendi gönül hosluklanyle çocugu baska bir emziriciye emzirtmek isterlerse üzerlerine günâh yoktur. Yine kendilerinin rizâlasmalari ve müsavereleri ile çocugu sütten ayirmak isterlerse, bu istek ve kararlari kendi aralarinda bir rizâlasma ve müsavereden meydana gelmis olmasinin ardindan ikisine de günâh yoktur.
"Fisâluhu", "Sütten kesmek" ma'nâsinadir [12].

4- Kocasi Baska Yerde Oldugu Zaman Kadinin Ve Çocugunun Nafakasi Babi

9-.....Bize Yûnus ibn Yezîd, Ibn Sihâb'dan haber verdi. Bana Urve haber verdi ki, Âise (R) söyle demistir: Utbe'nin kizi Hind geldi de:
— Yâ Rasûlallah! (Kocam) Ebû Sufyân çok siki cimri bir kimsedir. Ona âid olan maldan ailemize yedirmemde bana günâh var midir? diye sordu.
Rasûlullah (S):
— "Örfe göre bir ailenin yiyebilecegi mikdâr ile aile halkini yedirmende sana bir günâh yoktur" buyurdu.

10-..... Hemmâm ibn Münebbih söyle demistir: Ben Ebû Hureyre(R)'den isittim ki, Peygamber (S): "Kadin, kocasinin kazancindan, onun izni olmaksizin in/âk ettigi zaman, o infâkin sevabinin yarisi kocaya âid olur" buyurmustur [13].

5- Kadinin, Kocasinin Evinde Is Yapmasi Babi

11-.....Su'be söyle dedi: Bana el-Hakem ibn Uteybe, Abdurrahman ibnu Ebî Leylâ'dan tahdîs etti: Bize Alî ibn Ebî Tâlib (R) söyle tahdîs etti: Fâtima aleyha's-selâm Peygamber'e geldi de, O'na el degirmeni çevirmekten elinde meydana gelen rahatsizligi sikâyet ediyordu. Kendisine, Peygamber'e harb esirlerinden bir takim köle gelmis oldugu haberi ulasmisti. Fâtima evde Peygamber'e tesadüf etmedi. Ve bu sikâyetini Âise'ye zikretti.
Alî ibn Ebî Tâlib dedi ki: Peygamber eve gelince Âise, kendisine Fâtima'nin bir istek için geldigini haber verdi.
Alî dedi ki: Bunun üzerine Peygamber (S) bize geldi. Biz yataklarimizi alip yatmistik. Biz hemen kalkmaga davrandik. Peygamber:

— "Yerinizde durunuz" buyurdu ve gelip benimle Fâtima'nin arasina oturdu.
Hattâ ben karnimin üzerine dokunan iki ayaginin soguklugunu hissettim. Bundan sonra Peygamber:
— "Dikkat edin! Ben size benden istemis oldugunuz seyden daha hayirli bir seye delâlet ediyorum: Siz yataklarinizi aldiginizda yâ-hud döseklerinize girdiginizde otuz kerre Subhânallah, otuz üç kerre el-Hamdu UMhi, otuz dört kerre deAllâhu ekber deyiniz. Iste bu sizler için hizmetçiden daha hayirlidir" buyurdu [14].

6- Kadinin Hizmetçisi Babi [15]

12-.....Bize Ubeydullah ibnu Ebî Yezîd tahdîs etti: O, Mucâhid'den isitti (O, söyle demistir): Ben Abdurrahmân ibnu Ebî Leylâ'dan isittim; o, Alî ibn Ebî Tâlib'den söyle tahdîs ediyordu: Fâtima aleyhi's-selâm Peygamber'e geldi de O'ndan bir hizmetçi istiyordu. Peygamber (S):
— "Iyi dinle! Ben sana istediginden daha hayirli olan birsey haber verecegim: Uyuyacagin sirada otuz üç kerre Allah'i tesbih edersin, otuz kerre Allah'i tahmîd edersin, otuzdört kerre de Allah'i tekbîr edersin" buyurdu.
Sonra Sufyân ibn Uyeyne: Onlardan biri (ta'yîn edilmeksizin) otuzdörttür, demistir. Alî (R):
— Ben bu sözleri (Peygamber'den isittigimden sonra bu sayida söylemeyi) hiç terketmedim, dedi.
Kendisine:
— Sen bunlari Siffîn gecesinde de mi terketmedin? denildi. ,
— Hayir, Siffîn gecesinde de terketmedim, dedi [16].

7- Erkegin Bizzat Ailesi Içinde Hizmet Etmesi Babi

13-..... (el-Esved ibn Yezîd söyle demistir:) Ben Âise'ye:
— 'Peygamber (S) evinde ne isler yapardi? diye sordum. Âise:
— Kendi ev halkinin hizmetinde bulunurdu. Ezani isitince (namaz kildirmak üzere mescide) çikardi, dedi [17].

8- Bâb: Erkek Ailesi Üzerine Harcama Yapmadigi Zaman, Kadini Için Onun Bilgisi Olmadan Örfe Göre Kendisine Ve Çocuguna Yetecek Mikdâri Alma Hakki Vardir

14-..... Hisâm söyle demistir: Bana babam Urvetu'bnu'z- Zubeyr, Âise(R)'den söyle haber verdi: Hind bintu Utbe:
— Yâ Rasûlallah! Sübhesiz ki, Ebû Sufyân cimri bir adamdir. Bana ve çocuguma yetecek nafakayi vermiyor. Ancak ben o bilmeden, onun malindan almisimdir, dedi.
Rasûlullah (S):
— "Sen onun malindan örfe göre sana ve çocuguna yetecek mik-dâri al!" buyurdu [18].

9- Kadinin, Kocasinin Elindeki Mallari Ve Nafakasi Hususlarinda Kocasini Korumasi Babi

15-.....Bize Abdullah ibn Tâvûs, babasi Tâvûs ibn Keysân'dan ve Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Kadinlarin hayirlisi deve binen Ku-reys kadinlaridir" buyurmustur.
Diger râvî olan Ibn Tâvûs söyle rivayet etti: "Kureys kadinlarinin iyisi çocuga küçüklügünde en sefkatli olani ve kocasi üzerine elindeki mallari hususunda en muhafaza edicisidir".
Muâviye ibn Ebî Sufyân'dan ve Ibn Abbâs'tan; onlar da Peygamber'den olmak üzere, Ibn Tâvûs'un hadîsi tarzinda zikrolunu-ycr [19].

10- Kocanin Kadini Ma'rûf Tarzda Giydirmesi Babi

16-..... Su'be söyle demistir: Bana Abdulmelik ibnu Meysere haber verip söyle dedi: Ben Zeyd ibn Vehb'den isittim ki, Alî (R) söyle demistir: Peygamber (S) bana Siyerâ hüllesi (yânî ipekli bir el-bise) verdi. Ben de onu giymistim. Bunun üzerine Peygamber'in yüzünde öfke alâmeti gördüm. Ben de onu parçaladim da kadinlar arasinda (yânî Fâtima ve yakinlari olan kadinlar arasinda) bölüstür-düm [20].

11- Kadinin Çocugu Hususunda Kocasina Yardim Etmesi Babi

17-.....Câbir ibn Abdillah (R) söyle demistir: Babam Abdullah öldü. Yedi yâhud dokuz tane yetîm kiz birakti. Ben de dul bir kadinla evlendim. Rasûlullah (S) bana:
— "Evlendin mi yâ Câbir?" diye sordu. Ben de:
— Evet, dedim. Rasûlullah:
— "Bakire ile mi yoksa dul ile mi evlendin?" dedi. Ben:
— Bakire ile degil, dul kadinla evlendim, dedim. Rasûlullah:
— "Senin kendisiyle, onun da seninle oynasacagi; senin onunla, onun da seninle gülüsecegi genç bir kizla evlenseydin!" buyurdu.
Câbir dedi ki: Ben de O'na:
— Babam Abdullah (Uhud'da) öldürüldü ve birkaç yetîm kiz birakti. Ben de onlarin arasina kendileri gibi bir genç kiz getirmekten hoslanmadim. Bu sebeble onlarin islerini görecek ve onlarin hâllerini iyilestirecek olgun bir kadinla evlendim, dedim.
Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Allah sana (esin hakkinda) bereketler ihsan etsin -yâhud: Hayir ihsan eylesin-!" dedi [21].

12- Bâb: Fakîr Kimsenin Kendi Aile Ferdlerini Nafakalandirmasi Babi

18-.....Ebû Hureyre (R) söyle demistir: Peygamber'e bir adam geldi de:
— Helak oldum, dedi. Peygamber (S):
— "Neden helak oldun?" dedi.
Adam:

— Ramazânda oruçlu iken ailemle cinsî münâsebet yaptim, dedi.
Peygamber (S):
— "(Keffâret olarak) bir köle âzâd et" buyurdu. Adam:
— Bende köle alacak mal yoktur, dedi. Peygamber:
— "Öyleyse arka arkaya iki ay oruç tut" buyurdu. Adam:
— Ben bu oruca güç yetiremem, dedi. Peygamber:
— "Altmis fakiri doyur" buyurdu. Adam:
— Ben o kadar insani doyuracak seyi bulamam, dedi. Derken Peygamber'e içi hurma dolu bir zenbîl getirildi. Bunun
üzerine Peygamber:
— "Hani o soran kimse nerededir?" buyurdu. Adam:
— Iste benim, buradayim, dedi. Peygamber:
— "Bu hurmayi al da yoksullara sadaka et" buyurdu. Adam:
— Benden daha fakir bir yoksula mi verecegim yâ Rasûlallah? Seni hakk ile gönderen Allah'a yemîn ederim ki, Medine'nin kara tasli iki tarafi arasinda benim ailemden daha muhtâc bir aile yoktur, dedi.
Bunun üzerine Peygamber (S) disleri meydana çikincaya kadar güldü. Ve:
— "O takdirde siz buna (baskasindan) daha haklisiniz" buyurdu [22].

13- Bâb:

"... Annelerin masruf veçhile yiyecegi, giyecegi, çocuk kendisinden olan babaya âiddir..." Mirasçiya düsen
vazife de bunun gibidir,.,"
(el-Bakara: 233).
Ana olan kadina çocuk emzirmekten birsey (bir vazîfe) var midir? [23]
'Allah su iki kisiyi de misâl getirdi: Bunlardan biri dilsizdir, hiçbirsey beceremez ve o, efendisinin üzerinde bir yüktür. 0, bunu nereye gönderse hayir getirmez. Hiç bu adaletle emreden, kendisi dosdogru bir yol üzerinde bulunan kisi ile bir olur mu?" (en-Nahl: 76) [24].

19-.....Hisâm, babasi Urve'den; odaEbû Seleme'nin kizi Zeyneb'den; o da annesi Ümraü Seleme'den söyle haber vermistir: (Üm-mü Seleme -R- söyle demistir:)
— Yâ Rasûlallah! Ebû Seleme'nin çocuklari hakkinda benim onlari infâk etmemden dolayi bana sevâb var midir? Ben onlari söyle söyle muhtâc hâlde birakici degilim. Çünkü onlar benim de ogulla-rimdirlar, dedim.
Rasûlullah (S):
— "Evet, sana onlar üzerine yaptigin harcamanin ecri, sevabi vardir" buyurdu [25].

20-..... BizejSufyân ibn Uyeyne, Hisâm ibn Urve'den; o da babasindan; o da Âise(R)'den söyle

tahdîs etti: Utbe kizi Hind:
— Yâ Rasûlallah! Sübhesiz (kocam) Ebû Sufyân cimri bir adamdir. Onun malindan bana ve ogullanma yetecek kadar almamda bana günâh olur mu? dedi.
Rasûlullah (S):
— "Örfe göre (onun malindan sana ve ogullarina yetecek mik-dâri) al!" buyurdu [26].

14- Peygamber(S)'In: 'Bir borç yükü yâhud âciz evlâd ve lyâl birakan kisinin isi bana âiddir" Sözü Babi

21-..... Bize el-Leys, Ukayl'den; o da Ibn Sihâb'dan; o da Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre(R)'den söyle tahdîs etti: Rasû-lullah'a, üzerinde borç varken ölrnüs kimsenin cenazesi getirildi de O:
— "Bu kimse borcu için bir fazla mal birakti mi?" diye sorardi.
Eger kendisine o kisinin borcuna yetecek mal biraktigi söylenirse, onun cenaze namazini kildirirdi. Borç ödeme karsiligi mal birakmamis ise, müslümânlara hitaben:
— "Arkadasinizin namazini kiliniz!" buyururdu. Nihayet Allah kendisine fetihler yolunu açtigi zaman:
— "Ben mü'minlere kendi öz nefislerinden daha yakinimdir. Mü'minlerden kim ölür de bir borç birakirsa, onu ödemek bana âid-dir. Mal birakirsa bu da veresesinindir" buyurdu [27].

15- Cariyelerden Ve Digerlerinden Olan Süt Emzirici Kadinlar Babi

22-.....Bize el-Leys, Ukayl'den; o da Ibn Sihâb'dan tahdîs etti. (Ibn Sihâb söyle demistir:) Bana Urve haber verdi; ona da Ebû Seleme'nin kizi Zeyneb haber vermistir: Peygamber'in zevcesi Ümmü Habîbe söyle demistir: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Ebû Sufyân'in kizi olan kizkardesimi kendine nikâh et, dedim.
Rasûlullah (S):
— "Sen bunu arzu eder misin?" buyurdu. Ben de:
— Evet arzu ederim. Çünkü Sen'in için ortaktan bosahci degilim. Ben hayirda bâri kizkardesimin bana ortak olmasini isterim, dedim.
Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Iyi bil ki, kizkardesin bana halâl olmaz" buyurdu. Ben de:
— Yâ Rasûlallah! Vallahi biz Sen'in, Ebû Seleme'nin kizi Dur-re'yi nikâh etmek istedigini aramizda konusup duruyoruz, dedim.
— "Ebû Seleme'nin kizini mi nikâh edecekmisim?" buyurdu. Ben:
— Evet, dedim. Rasûlullah:
— "Allah'ayemîn ederim ki, Ebû Seleme'nin kizi benim vesayet ve terbiyem altinda üvey kizim olmasa bile yine bana nikâhi olmazdi. Çünkü o benim süt kardesimin kizidir. Beni ve onun babasini Suveybe kadin emzirmistir. Bir daha bana kizlarinizi ve kizkardesle-rinizi teklif etmeyin" buyurdu.
Râvî Suayb ibn Ebî Hamza, ez-Zuhrî'den söyledi: Urve:
— Suveybe, Ebû Leheb'in (Peygamber'in dogdugunu müjdeledigi zaman) hürriyete kavusturdugu

kadindir, demistir [28].

---

[1] en-Nesefî nüshasinda bu kismin basinda "Bâb" olup, sonrasina muzâftir.
Nafaka, zarurî ihtiyâç ve yasamaya sarfolunacak para ve azik nev'ine denir. Helak ma'nâsina olan Nufûk'tan, yâhud revâc ma'nâsma olan "Nefâk" masdarindan türemistir. ez-Zemahserî: Birinci harfi nûn, orta harfi fâ olan her kelime hurûc ve zehâb, yânî çikmak ve gitmek ma'nâsma delâlet eder: Nafaka, Nefere, Nefaha, Nefese ve Nefeze gibi, demistir (Kastallânî).
en-Nufûk: Ölmek; en-Nafaka: Hacetlere ve yasamaya sarfolunacak akçe ve azik makalesine denir, et-tnfâk: Bir adamin mali tükenmek; fakir olmak; bir kimse malini sarfedip tüketmek; et-Munâfaka ve'n-Nifâk: Bir kâfir, küfrünü gizleyip sûretâ îmân ve Islâmi izhâr eylemek ma'nâsinadir... (Kaamûs Ter.).

[2] "Mâzâ yunfikûn" Iki ma'nâya gelir. a.Birisi neye infâk yapilacagim sormak; b.Digeri de ne infâk edilecegini sormaktir ki, evvelkinde "Men lehun nafaka-tu", yânî "Nafaka verilecek, mal sarfedilecek kimseler ve cihetler"; ikincide de verilecek mal, yânî nafakanin kendisi sorulmus oiur. Yukarida evvelkinin cevâbi verilmis idi. Simdi ikinciye cevaben: De ki affi infâk ediniz, yânî malinizin zarurî ihtiyâcinizdan fazlasini infâk ediniz. Mesru' yollarla mal kazaniniz ve bu maldan nefsinizin ve ailenizin zarurî hacetlerine yetecek olanindan fazlasini yukarida beyân olunan cihetlere ve hayir yollarina harcayiniz. Diger âyetlerde de görülecegi üzere küçük çocuklar, zevce, muhtâc olan ana-baba ve bunlara katilmis olan usûl, ehl ve lyâldendir. Ehlu iyâlin nafakasi, kisinin kendi nafakasindan sayilmistir... (Hakk Dîni, I, 767).

[3] Kisinin ehli, karisi, çocugu ve nafakasi kendisine âid olan kardesleri, amcasi, amcaoglu ve evinde besledigi yabanci fakîr çocuktan Ibaret aile halkidir diye ta'rîf edilmistir ki, hadîsteki "Ehl" lafzinin medlulü bunlari sâmildir. Kisinin ehl ve iyâîini beslemesi icmâ ile vâcibdir. Su hdde nafakasi üzerine vâcib olanlari infâka hadîste "Sadaka" denilmesi, aileyi infâk vecîbesinin ecirsiz ve se-vâbsiz sayilmamasi içindir.

[4] Bu, kudsî hadîslerdendir. Buhârî bunun bir rivayetini Hûd Sûresi tefsirinde getirmisti. Bu hadîste aileyi infâk eden kimsenin infâka ve sevaba nail olacagi te'-mînâti vardir.

[5] Bu hadîs, infâk için çalisanlarin fadlini en belîg sekilde bildirmistir. Kendisine yakin olmayanlara infâk eden kimseye bu fazilet sabit olunca, yakinlara infâk edici, bu sifatlara daha lâyiktir.

[6] Hadîsin basliga uygunlugu "Her ne infâk edersen, o senin için bir sadakadir" sözündedir. Peygamber'in bu hadîsteki ümîdi vâki' olmus, Sa'd iyilesmis, bundan sonra kirkbes sene daha yasamis, Irak'i fethetmis, hakîkaten onun yüzünden birtakim kavimler dînleri ve dünyâlari hususunda faydalanmis, kâfirler de zarar görmüslerdir.
Bu hadîste insan, infâki üzerine vâcib olan aile ferdlerini infâk ederken Allah rizâsini kasdederse, hem vacibi yerine getirmis olur, hem de infâk ve tasad-duk sevabina nail olacagi hükmü vardir. Bunun bir rivayeti Cenazeler Kitabi'-nda geçmisti

[7] Bâzi aileler, hadîsin son fikrasi Ebû Hureyre'nin hadîsten istinbât ettigi kisimdir, Ebû Hureyre'nin soranlara verdigi cevâb da buna delîldir. Çünkü Ebû Hureyre: Bu, Rasûlullah'tan isittigimden degil, Ebû Hureyre'nin kîsesinden, yânî benim sözümdendir demistir, dediler. Buna göre, bu kisim mevkuf hadîs olmus olur.

[8] "Zahri gunâdan" ta'bîriyle kuvvetli bir servete dayanan, bol bir servetten ayrilip verilen sadaka kasdedilmistir. Ki ailesini, hisimlarini fakirlestiren, sikintiya sokan sadakanin hayirli ve kâmil bir sadaka olmadigi anlatilmis oluyor.
Bunun bir rivayeti Zekât Kitâbi'nda da geçmisti.

[9] hadisin basliga uygunlugu son fikrasinda apaçiktir

[10] Hadîsin basliga uygunlugu "Rasûlullah bu maldan ailesinin bir senelik nafakasini ayirip verir, onlari infâk ederdi..." kavlindedir. Bu hadîsin bir rivayeti Beste bir'in farz olmasi bölümünde geçmisti.
Fey', harbsiz ve sulhan galebe suretiyle kâfirlerden alinan maldir. Bunda mü'minlerin harb Ile hizmeti geçmedigi için bu suretle alinan malin hepsini, âlimler cumhuruna göre, Allah, Rasûlü'ne tahsis buyurmustur. Ganîme! ise harb ve kital ile alinan maldir. Bu ganimet mallarinin beste biri, Rasûlullah'a beste dördü gazilere âiddir.
RasûluIlah bu maldan ailesinin bir senelik nafakasini ayirdiktan sonra, kalanindan isçi ücretini çikarir, gerisini vakif yaparak müslümânlarin cihâd gibi umûmî islerine sarfederdi.

[11] Buhârî el-Ahkaaf: 15. âyetini, vâcib olan emzirme müddetinin mikdârina isaret için; et-Talâk: 6-7. âyetlerini de Ifnâk mikdârina ve onun infâk edicinin hâline göre olacagina isaret için zikretmistir.

[12] Anne ile baba beraber müsavere ederlerken, herhalde yavrularinin menfaatini gözetirler. Böyle ikisinin re'yi ve içtihadi birlesip de rizâ gösterdiler mi, artik hatâ ihtimâli pek az olur. Olsa bile iyi niyetle ehlinden ve yerinde vâki' olan Ictihâdda hatâ affedilmistir. Fakat müsavere etmezler veya birinin rizâsi olmadan yapilmis ise günâh olur... {Hakk Dîni, I, 798).
Demek ki, çocuk dogunca o-na baktirmak, infâk etmek vazifesi esâs i'tibâ-riyle babalara âiddir. EmzIrecek süt anayi baba tutacak, masrafini baba verecektir. Ananin da hidâne, yânî çocugu kendi kucaginda bulundurup ona bi'I-fiil bakmak hakki vardir. Çocugun hakki da evvel emirde ana sütünü emmektir. Onun için bosanmis olan ana hidâne hakkini kullanip da babasinin hesabina olarak ücretle o çocugu emzirecek olursa, babanin o çocugu ondan almayip, emzirme ve bakma ücretini vermesi lâzim gelir. Yok eger babasi hesabina degil de ana kendi hesabina emzirecek olursa, o vakit babanin o anaya emzirme ücreti vermesi lâzim gelmez. Yalniz giyim vesâir masraflarini verir ve bütün bunlar aralarinda kararlastirilir... {Hakk Dîni, VI, 5072-5074).

[13] Örf ve âdet, Kitâb ve Sünnet'le tahkim ve te'sîs olunan ser'î bir delildir ve fikhin dayandigi asillardan biridir. Örfün tahkimini ifâde eden bâzi âyetler:
a. "Sen kolayligi tut, örfü (iyiligi) emret, câhillerden yüz çevir" (el-A'râf: 199);
b. "Kim zengin ise kaçinsin. Kim de fakir ise, o hâlde örf e göre bir mik-dâr yesin... " (en-Nisâ: 6).
c. "Ma'rûfu emret, münkerden nehyet" (Lukmân: 17; el-A'râf: 199). Bu hadîsteki "A/a>«/" halk arasinda verilmesi âdet olup, dînin ta'yîn ve
aklin güzel gördügü ikramlar, ihsanlar, içtimaî yardimlardir.
Erkegin kazancindan kadinin tasarrufu en nâzik içtimaî mes'delerdendir. Onun için bu tasarruf bâzi kayidlara ve sartlara tâbi' tutulmustur. Bunlardan en mühimmi, ifsâd edici olmayarak yânî masraf, haddi asarak aile maisetinin, aile dirliginin bozulmamasi sartidir... {Müslim Ter., III, 214, 25. bâb).

[14] Basliga uygunlugu "El degirmeni çevirmekten elinde meydana gelen rahatsizligi arz ve sikâyet ediyordu" sözünden alinir. Bu söz Fâtima'nin hububat ögütmekte olduguna, un yapan kadinin da hamur yogurup ekmek pisirir olduguna delâlet etmektedir... (Aynî).
Hadîste Allah'i zikre devam edene, hizmetçinin çalismakta oldugu kuvvetten daha büyük bir kuvvet verilecegi hükmü vardir. Yâhud da murâd, tesbîhin yaran âhirete

hâsstir, hizmetçinin faydasi dünyâ yurduna hâsstir. Âhiret ise daha hayirli ve daha devamlidir...
Bunun bâzi rivayetleri Beste bir'de, Menâkib'da da geçti; Dualar da da gelecektir (Kastallânî).
Ibn Teymiyye de söyle demistir: Kim uyku uyuyacagi sirada hadîste bildirilen zikre devam ederse, ona mesakkat ve yorgunluk ânz olmaz. Çünkü Fâtima, çok çalismaktan meydana gelen yorgunluktan sikâyet etmisti de Rasûlullah ona bu yolda zikre devam etmesini tavsiye etmisti.
Bu yolda tesbîh, tahmîd ve tekbîr'in toplami yüz oluyor ki, bu, Güzel Isim-ler'In sayisina esittir.

[15] Yânî erkegin kadin için hizmetçi tutmasi mesru' olur ve lâzim gelir mi?

[16] Hadîsten anlasilan, zevç üzerine zevceye hizmetçi tutmak vâcîb olmadigidir. Zahir olan, bunun güzel geçinme ve güzel ahlâk nev'inden örf edinilen seye hamledil-mesidir... Yoksa koca üzerine hürre zevceye hizmetçi tutmak vâcib olur. Siffîn', Alî ile Muâviye arasinda Irak ordusu ile Sâm ordusu arasinda çarpisma yapilan yerin ismidir... (Kastallânî).

[17] Bu hadîste Peygamber'in ailesinin hizmeti ile mesgul oldugu ve yüksek tevâzu'u meydana çikiyor. Âise'nin Tirmizî'nin Semâir'mdeki lafza söyledir: O da her beser ferdi gibi bir ferd idi. Elbisesini temizler, davarini sagar, kendi hizmetçigini görürdü. Ibn Hibbân ile Ahmed ibn Hanbel rivayetlerinde: Elbisesini diker, ayakkabilarini dikerdi. Hâkim'in //r/f/'deki rivayetinde: Eliyle ne bir kadina, ne bir hizmetçiye vurdugunu görmüs degilim, demistir. Allah O'na salât ve selâm eylesin!

[18] Erkegin malindan kadinin tasarruf sureti aile haklarina, âIle dirlik ve düzenligine âid mühim mes'elelerden oldugu, bunun için bu tasarrufun birtakim kayid ve sartlara baglanmasi gerektigi önce geçen bir hasiyede isaret edilmisti. Bu gibi tasarruflarda Peygamber'in de "Örfe göre" diye kayidlamis olmasi sebebiyle, iyi örf ve âdetler sasmaz bir ölçü olmaktadir.

[19] Basliga uygunlugu "Kocasi üzerine elindeki mallar hususunda en koruyucu olandir" sözlerindedir.

[20] Basliga uygunlugu "O ipekli kumasi parçaladim da kadinlarim arasinda taksim ettim" sözünden alinir. Bu alinma vechi de söyledir: Fâtima'ya da bundan bir parça düsmüs ve o da bundan hosnûd olmustu. Bunun bir rivayeti Hibe'de de geçmisti.

[21] Buhârî Câbir'in karisinin yetîm kizkardeslerinin islerini görmesi, onlarin hâllerini iyilestirip onlara mürebbiyelik yapmasindan, kadinin, kocasinin çocuklari üzerinde kaaim olmasini istinbât etti. Buhârî bunun bir rivayetini Dualar Kitâ-bi'nda da getirmistir (Aynî).

[22] Basliga uygunlugu, fakirin kendi ailesine nafakasini isbât etmesi yönündendir. Çünkü Peygamber o zenbîl içindeki hurmayi keffârete degil de, ailesine sarf etmesini tecviz etmekle, nafakalandirrnayi keffâretin önüne geçirmistir. Bunun bir rivayeti Oruç Kitâbi'nda geçmisti (Aynî).

[23] "Vâris üzerine de onun gibidir". Çocugun babasi ölürse emziren kadinin yiyecegi, giyecegi, içecegi mirasçisina düser.
Zeyd ibn Sabit: Bir ana ve amca biraktigi zaman, bunlardan herbirine alacagi mîrâs mikdârina göre çocugu emzirme külfeti vardir, demistir. Buhârî: Ana olan kadina çocuk emzirmekten birsey, bir vazîfe var midir? sözüyle, ZeydMn bu görüsünü isaret etmistir. Buradaki soru nefî içindir. Buhâri bununla Zeyd'1 in sözünün reddine Isaret etmis, sonra da getirdigi en-Nahl: 76 âyetiyle bunu kuvvetlendirmek istemistir. Kadim vâristen, dilsiz menzilesine indirmis ve onu nafakasi kendilerine düsen kimseler üzerine bir asalak, bir yük kilmistir.

[24] Allah bu âyette kendisine ortak taninan putlari basli basina tasarruftan âciz, memlûk bir köleye, kendisini de o kulu riziklanyle besleyen, ona mâlik olan, onda ancak kendisi tasarruf eden, onu kendi malindan infâk eyleyen hürr bir efendiye benzetmistir. Kul ile efendi bir cinsten ve ikisi de mahlûk oldugu hâlde birbirine es ve müsâvî olmazlarsa, yaratilanlarin en âcizi putlarla, Ganî ve Mutlak Kaadir olan Allah nasil müsâvî olabilir? (Beydâvî).

[25] Basliga uygunlugu, çocugun anasinin babasi üzerine bir yük olmasi ve kadin üzerine kocasinin çocuklarinin nafakasi vâcib olmamasi yönündendir. Iste bunun için Peygamber, Ummü Seleme'ye kocasinin çocuklari üzerine infâk etmekle emretmedi de sâdece "Sana onlara yaptigin in/âkin ecri vardir" buyurdu (Aynî).

[26] Hadîsin basliga uygunlugu Peygamber'in Hind'e, baba malindan ogullarinin nafakasini almaya izin vermesi yönündendir. Bu da nafakanin kadina degil de, erkek üzerine vâcib olduguna delâlet etmistir. Buhârî'nin maksadi, babalarinin hayâtinda çocuklarin nafakalari analarina lâzim gelmedigi gibi, bu hüküm, babalardan sonra da devam edici oldugudur. Buhârî bunu "Annelerin ma'rûf surette yiyecegi ve giyecegi, çocuk kendisinden olan babaya âiddir" kavliyle kuvvetlendirmektedir... (Kastallânî).

[27] Buhârî bu hadîsi Nafakalar bâblari içine girdirmekle sunu isaret etmek istemistir: Çocuklari olup da ölmüs ve çocuklar Için bir sey de birakmamis olan kimsenin çocuklarinin nafakalari Beytu'l-mâlden ödenmesi vâcib olur, demek istemistir. Bunun bir rivayeti Kefâlet'te "Borç bâbi"nda geçmisti (Fethu'l-Bârî).

[28] Basliga uygunlugu "Beni ve Ebû Seleme'yi Suveybe kadin emzirdi" sözünde-dir. Suveybe, Ebû Leheb'in cariyesi idi. Peygamber'i de emzirmisti. öyle olunca cariyenin emzirmesi mekruh olmaz. Bunun bîr rivayeti Nikân'ta "Ve sizi emzirmis olan süt analariniz bâbi"nda geçmisti (Aynî).
Buhârî'nin bunu burada zikretmekle maksadi, basliga uygunluk için Su-veybe'nin câriye olduguna isaret etmektir. Bunu Nafakalar bâblari içinde getirmesi, annenin emzirmesi vâcib olmadigina, fakat faydalanmak hakki bulunduguna, çocugu emzirtmenin babaya yâhud velîye âid olduguna, emzirenin hürre, köle, ücretli, ücretsiz olabilecegine isaret etmek içindir (Kastalîânî).